

Setninger

9/10 2017

Hovedsetning/helsetning

- Fortellende
Spørrende
Nektende
Befalende (ofte kalt bydende)

KONJUNKSJONER

- Konjunksjoner er **bindeord**. På forskjellig måte binder konjunksjonene ord, setningsledd og setninger sammen.
- Vi skiller mellom **sideordnende** og **underordnende** konjunksjoner?

Nei! Mellom konjunksjoner og subjunksjoner!

Konjunksjoner

- *og, både – og, eller, enten – eller, hverken, eller, men, for, så*

Subjunksjoner er:

- Subjunksjoner som innleder substantiviske leddsetninger – **at, om**
Han sa at han ville komme. Hun spurte om jeg var frisk
- Subjunksjoner som innleder adverbiale leddsetninger. Disse deler vi inn i en rekke undergrupper etter betydningsinnholdet:
- Tidssubjunksjoner: **da, når, etter at, etter som, før, før enn, innen, idet, mens, til, inntil, fra, siden, som, så lenge som, så ofte som, så snart som**
- Årsakssubjunksjoner: **fordi, da, siden, ettersom**
- Betingelsessubjunksjoner: **dersom, hvis, såfremt, ifall, når, om, med mindre**
- Følgesubjunksjoner: **så, så at, slik at**
- Hensiktssubjunksjoner: **for at, så, slik at**
- Innrømmelsessubjunksjoner: **selv om, enda, skjønt, uaktet, til tross for at, om – enn, om – så, hva – så/enn, hvor – enn/så**
- Sammenligningssubjunksjoner: **som, likesom, enn, som om, jo, dess, desto**

Bisetninger/leddsetninger

- Leddsetninger er altså setninger som ikke gir mening om de står alene, men som er ledd i en større helhet. Leddsetningene faller i tre grupper:
 - **Substantiviske**
 - **Adjektiviske**
 - **Adverbiale**

•

- **Substantiviske leddsetninger** er setninger innledet med subjunksjonene *at*, *om* eller med spørrepronomenene *hva* og *hvem*. Vi kaller setningene substantiviske fordi de har samme **funksjon** som substantiv har i en setning.

Eksempler

- Formannen mente at planen var uheldig
- Hun spurte om planen var gjennomgått på styremøtet

adjektivisk leddsetning

- Huset, som var rødt, lå avsides til =
det *røde* huset lå avsides til
- Bruksanvisningen, som var klar og oversiktlig,
trengte vi egentlig ikke =
Den *klare og oversiktlige* bruksanvisningen
trengte vi egentlig ikke

adverbiale leddsetninger

- forteller noe om hovedsetningsinnholdet – når handlingen i hovedsetningen finner sted, hva som er årsaken til den eller følgen av den, under hvilke betingelser den finner sted osv.

Adverbiale leddsetninger

- Det finnes syv slags adverbiale leddsetninger, som alle innledes med en subjunksjon. Kan du dem, vil du lett oppdage de adverbiale leddsetningene.

Tidssetning

- *Da far kom hjem, begynte han å lage middag.*
- *Hva skal du bli når du blir stor?*

Årsakssetning

- *Fordi du har arbeidet så godt, kan du ta deg tre dager fri.*
- *Siden formannen ikke kunne komme, får vi utsette møtet.*

Betingelsessetning

- *Hvis du har lyst til å gå på kino, foreslår jeg at vi ser «Heftig og begeistret».*
- *Dersom du går opp bakken, vil du se et sagbruk til høyre.*

Følgesetning

- Hun pusset kobberet *så det ble helt blankt.*

Hensiktssetning

- Turistene ble vaksinert, *så de ikke skulle bli syke på reisen.*

Innrømmelsessetning

- *Selv om vinteren er streng på Svalbard, trives folk godt.*
- *Hun dro til byen om kvelden, til tross for at hun hadde lovet å bli hjemme.*

Sammelningssetning

- Turen var enda finere *enn vi hadde trodd*.
- Jo mer hun gikk, *desto mer opplagt følte hun seg*.